

ARCOK

Lekció: Jak 1, 19-27

Textus: Eszter 5-7

Kedves Testvérek!

ARCOK. A képi memória az első az ember számára az első, ősi tapasztalások emlékeit őrzi: - először arcokat lát közlelől jó esetben a csecsemő. A legmélyebb örömünk, legősibb tapasztalásunk az, hogy megjelenik egy arc! Biztonság, élet és remény. És nincs nagyobb magány, mint a kedves arc hiánya vagy távozása.

ARCOK: tele van vele az emlékezetünk. Némelyiket nagyon szeretnénk feledni, némelyiket pedig rettegünk, hogy egyszer elfelejtjük...

Rendkívül sok arc vesz körül bennünket állandóan. A legtöbbrel azt gondoljuk, értjük. A másik arcán beazonosítjuk a legkönnyebben felismerhető érzelmek jeleit... Azt gondoljuk, átlátunk a másikon, hiszen minden az arcára van írva... Pedig valójában sokszor az érzést sem tudjuk jól meghatározni, amit látunk, nem hogy azt, ami mögötte van... Talán csak sejtjük, de nem látjuk a mélységeket és magasságokat a másik arca mögött...

ARCOK. Karakterek. Hősök és álnok képmutatók, jók és gonoszak, tettesek és áldozatok. Folytatódik Eszter könyve, és egyre árnyaltabban tekinthetünk bele abba, hogy mit cselekszik Isten évezredekkel ezelőtt egy távoli kultúrában választott népe szorult helyzetében.

Peregnek vasárnapról vasárnapra az események. (rövid összefoglalás: Ahasvérós, Vasti, Mordakaj, Eszter, Hámán, a rendelet, „hátha”... bemegyek)

Isten népe veszélybe került, de Istennek terve van szabadításukra. Látszólag magára hagyta őket. Látszólag elrejtette előlük arcát, mégis ott van. Látja a megrettent, megrémült és megfenyegetett emberek riadt tekintetét, látja a zsákruhát öltött tömegeket, a böjtölő, síró, imádkozó megtört embereket. Látja és érti őket, hiszen Ő a szívek vizsgálója, aki tudja, mi rejtőzik egy arc mögött.

A mai történetünkben 4 karakteres arcot látunk. 4 pillanatkép, 4 ráközelítés apró részletekre: ismerős arcok, melyekben sorsok sűrűsödnek.

Arcok, melyeket a legegyszerűbb lenne könnyen típusokba sorolni. Könnyen láthatnánk őket zsánereknek, és gondolhatnánk rájuk úgy, mint egy moziplakát 4 főhősének jól megvilágított és jól összerakott arcaira. Típusokra, akik erősen hoznak egy-egy sajátosságot...

Ezek az arcok azonban a felolvasott történetben élő és eleven arcok. Próbáljuk megérteni, megismerni ezeket az arcokat, és felismerni bennük akár saját vonásainkat: amire leginkább vágyunk, vagy amitől leginkább félünk...

1. Eszter:

- a. Eszter gyönyörű. Az arca szép, tudjuk a bibliai beszámolókból, ezért van a király mellett! Ezért kerülhetett oda. Isten különlegesnek teremtette. Egyébként hány emberileg nagyon szépnek mondható arc mögött érezhetünk végtelen ürességet vagy keménységet, hidegséget...
- b. Eszter belülről szép. A jelleme ragyog át földi szépségén. A jelleme, amely életútján, sorsán keresztül formálódott. Az arcán ott van árvasága, küzdelmei is – és az ebből kiformalódott jellem.
- c. Eszter eltökélt, bátor, és így megy be a királyhoz – az életét is kockáztatva. Adja a nevét, lényét, arcát, egész személyét, kockáztatja a népért. Saját sorsát nem félti, pedig van vesztenivalója. Elszánt, hiszen érti a helyzetet, amibe került és amiért került. Koncentrált, tervez, jelen van azokban a helyzetekben, amit olvastunk róla. Tudja, hogy lakomát kell szerveznie és ott tárhatja fel szívét a király előtt. Józan, tudatos és irányító nő egy olyan korban, ahol ez a nőkre nem volt annyira jellemző. Nem tehették meg. Eszter használja az eszközeit, adottságait. Él. Ott, ahová Isten helyezte – azt teszi, amit Isten vár tőle.
- d. És miközben az ő arca annál sokkal szebb, mint azt el tudnánk képzelni, mégis a legtermészetesebb az összes arc közül! Tudja a dolgát, alázatos, ismeri a királyt és tud is bánni vele... Ember a maga teljességében.
- e. Egy valamit azonban ne felejtünk el. Eszter sem tökéletes. Bizonyára Ő is fél és szépsége és ereje mögött ott van bizonyára bizonytalansága és az a tudása: a bűjt és az imák nélkül ő is elveszne és nem járhat sikerrel.
- f. Miközben Eszter egy rendkívüli ember, nem egy elérhetetlen ideál. Ő az Isten kezében formálódó ember, aki azzá lesz, amivé Isten teremtette, akinek Isten látni szeretné. És ezáltal lesz szép és teljes.

2. Mordakaj:

- a. Mordakaj egy erős ember. Edzett, alázatos és bölcs. Fájdalom ül az arcára, fájdalom (az elveszés miatt). Nagyobb ez a fájdalom annál, mint amit könnyen el tudnánk képzelni... Mordakaj sokkal tehetetlenebb, mint el tudnánk képzelni, ki tudja, milyen viharok dúlnak benne népe- és saját sorsa megpecsételése miatt?!
- b. Mordakaj arca mindazt a kiszolgáltatottságot, fájdalmat és terhet hordozza, ami a népé, a kiszolgáltatott és megfenyegetett népé. Az elpusztítani kívánté. Azé a népé, akire egy rendelettel, egy gonosz ember hatalma révén kimondatott: nem kelletek. Nem vagytok méltóak az életre. Egy nép arca van ott Mordakajban, aki újra és újra át kellett ezt élje évezredekken keresztül a történelem színpadán különféle díszletek között: nem kellesz! Nem vagy méltó az életre. Nincs helyed, nem létezhetsz.
- c. Mégis, ez az arc nem törik meg a fenyegető erő előtt. Nem hódol az őt fenyegető hatalom előtt, nem könyörög, nem esdekel életéért Hámánnál- fel sem áll

előtte, mikor találkozik vele a palota bejáratánál. Mordakaj talán tudja, hogy nem nála van a valódi hatalom!

- d. Mordakaj arca egy nép arca, ami átélte sokszor, hogy felemeltetett. Hogy idegen királyoknak hirtelen eszébe jutott megbecsülni és méltányolni őt és végignézhették, amint ellenségeik elpusztulnak. A végső soron megmentett nép arca ez, akik emberileg megmagyarázhatatlanul váltottak ki gyűlöletet környezetükből és ugyanilyen megmagyarázhatatlan módon tartattak meg évezredekén át.
- e. Mordakaj arcán ott van a remény: a közös sors, a megtartatás reménye. Hátha újra könyörül az Örökkévaló. Hátha tényleg nem felejt el szövetségét és ismét megmenti népét.

3. Hámán:

- a. Megismerhetjük a felolvasott Igéből Hámán arcát is, akire elsőre könnyen aggathatnánk egyszerű jelzőket. Lehetne könnyen kategóriákba zárni és igazi antihőst kreálni belőle: a gonosz, a hiú, a számító, a fennhéjázó, az önző, a telhetetlen, a hatalomvágyó... Sokáig sorolhatnánk ezeket a jobbnál jobb címkéket, szerepeket, amiket leolvashatunk Hámán, az ember arcáról. De vigyázzunk. Az előítéleteink dolgoznak, az első benyomásaink hatnak ránk (ami részben természetes...).
- b. Fontos megértenünk valamit, miközben Hámán arcát szemléljük. Nem egy kicsit elszállt vagy eltévelyedett ember áll előttünk. Nem elég őt pusztán egy hiú, becsvágyó, hataloméhes embernek látni, akinek ironikus fordulatokkal teli a bukása. Nem lehet csupán nagyot nevetni rajta, kárörvendően kinevetni a saját maga által készített bitófán kimúló főgonoszt... Annál ő sokkal gonoszabb, mint azt el tudnánk képzelni! Gondoljunk csak bele: hatalmon lévő ember, aki hatalmával nem egy kis sikasztásra készül, hanem egy nép kiirtására. Meg kell látnunk az ő vonásaiban, kicsoda ő: ő egy gyilkos. Embergyilkos. Az élet ellensége. A Biblia egyértelműen beszél arról, hogy a sátán, a gonosz az, aki embergyilkos volt kezdettől fogva. És bizony ő az, aki ott van minden ilyen indítékú ember tekintetében, és akinek vonásai felismerhetőek minden gyilkos arcán. És ez most nem riogatás vagy félelem keltés, hanem a valóság. Hámán személyében és arcában magával a gonosszal nézhetünk szembe. Sokan képzelték el a sátánt valamilyen csúnya szörnyként képzőművészeti alkotásokon, pedig arca emberi arc: minden gyilkos arcán és tekintetében lehet találkozni vele.
- c. Hámán nem egy hiú, hatalomvágyó ember csupán. Nem egy szegény örült. Ő az élet ellensége, Isten népe ellensége, Isten ellensége. Az ő arcát azért kell megjegyezni, hogy ne felejtjük el, hogy háború van. Hogy miközben Isten oldalán vagyunk, Ő véd és őriz minket, aközben létezik a gonosz és különböző formákban, különböző arcok mögül próbálja ma is elpusztítani Isten népét, Isten

gyermeküket. És ki kell, hogy mondjam: ha nem vagyunk Isten gyermekei, ha nem tartozunk Krisztushoz, akkor bennünket is fenyeget a veszély, hogy arcunk az ellenség, a gonosz arca legyen, az ő hatása alá kerüljünk...

4. Király:

- a. És végül itt a király arca. Talán a legegyszerűbbnek tűnhet ő: egy igazi ösztönember. A történet egyre jelentéktelenebb szereplője. Ahogy zajlanak az események Eszter könyvében, egyre nyilvánvalóbbá válik, mennyire nem is akkora a hatalma, mint tűnt az elején-mennyire relatív az ereje és királyi mindenhatósága...
- b. A király arca ebben a történetben egyre jellegtelenebbé válik. Torzulnak korábban acélosnak vélt vonásai. Miközben élet és halál ura, és iszonyatos hatalom összpontosul kezében, aközben befolyásolható, és fogalma sincs, mi folyik körülötte. Tanácsadók és Hámán irányíthatják – sőt tulajdonképpen Eszter is...
- c. A király Eszter ellenpontja a történetben. Hatalmon van, de a hatalmát mire használja...? A legfontosabb kérdés vele kapcsolatban, ami Eszter arcán egyértelműen látszik: vajon feltételezi-e, hogy nem véletlen került ebbe a méltóságba? Mire használja királyi felelősségét és hatalmát? Ebben az óriási felelősségben borozgat, felajánlja fele királyságát, egy nép kiirtását rábízva akárkire, elmulasztja kitüntetni és megjutalmazni az életét megmentő embert... és még sorolhatnánk.
- d. A király nem csak kicsit léha vagy szeleburdi, hanem az az ember, aki mellett elmegy az élet és bár nem véletlen van a pozíciójában, nem teszi fel a kérdést és nem jut el ideig: miért is vagyok itt? Mi a felelősségem? Mi a dolgom és mire hív itt Isten?

4 különböző arc. Egy valami azonban elmondható a felolvasott történet alapján: igazán senki sem lélegezhet fel még a végén sem. Nincs megkönnyebbülés: csalódás, ármány, bizalmatlanság... és a még mindig fennálló fenyegetés veszi körül a választott népet. Senki nem látja a következő lépést. Valahol mindegyik arc torzult – terhelt, nem lehet teljesen kisimult. Valahol mindegyik megtört.

ARCOK. Mindenkinek van sajátja. Talán ugyanezt a megtörtséget érezhetjük, amikor tükörbe nézünk. A tökéletesség hiányát. Sosem lehet teljes. Lehet, hogy elfogadjuk, amit látunk, vagy épp nem akarunk tudomást venni arról, aki ott van.

ARCOM: az ember önvizsgálatának alapvető tárgya. Tükörben nézni magamat milyen furcsa... Nárcisszosz is meglepődött, mikor meglátta magát a folyó tükrében... Alap kérdése az embernek, hogy milyennek szeretném látni magam és milyen vagyok valójában? Ezért nem néznek sokan tükörbe, vagy csak futólag... Ráncok, megránduló izmok, vonások, ívek, hibák...

Pedig amit, látsz, az a valóság (legalább is egy része). Az ARCOD: jellegzetes forma, sajátos színek, sok-sok izom és idegszál apró rezdülései. Áruklodó jelek, beszédes vonások. Az ARCOD: rajta az örökség, rajta a sors, rajta a szív is: ki vagy és mit mutatsz? ÁL-ARCOK, az ÁL-ARCAID: mit kell, hogy lássak és láttassak?

Különböző úton, de el kell jutnunk mindannyiunknak arra a felismerésre, hogy igazán mind EGY arcot és EGY tekintetet keresünk. Azt az egyet, azt a biztonságot adót, aki a legalapvetőbb biztonságot adhatja, a legerősebb biztonságot minden félelmeinkre. Azt az arcot szeretnénk látni újra és újra magunk előtt – arra szeretnénk nézni, akire nézhetünk akkor is, ha meglátjuk magunkban Eszter, Mordakaj, vagy épp Hámán vonásait...

A helyzet azonban nem ilyen egyszerű, mert lehet, hogy egyáltalán nem akarsz látni ezt az arcot! Lehet, hogy megijedtél tőle, hogy nem elég érdekes már a számodra, hogy tartasz tőle, hogy elfordultál tőle – vagy nem érzed, hogy szükséged lenne rá...

Az evangélium, hogy Isten arca nem rejtély számunkra, hiszen Ő testet öltött – s ezzel együtt arcot öltött Jézusban. A Szentírás bizonyágtételének ez a lényege és magva: „Úgy szerette Isten a világot...”

Enélkül az arc nélkül ugyanis elvesztünk.

JÉZUS: Jézus arca milyen? Olyan szívesen hallanák sokan most, hogy kedves, megértő, szelíd és sorolhatnám... Jézus arcáról azonban nem kell fantáziálnunk. Bemutatja nekünk a Szentírás:

- Jézus arca egyrészt tökéletes volt, átlátszó, kiábrázoló: Isten valósága az emberek számára
- Furcsa lehet, de az Ézs 53 tanúsága szerint eltorzult volt. Ő a fájdalmak férfja volt, aki hordozta a bűneinket, aki szenvedett és mondhatjuk: eltorzítottuk a bűneinkkel
- Ráadásul ez az arc egy megvetett arc: a passióban arcul köpik az őt gyalázók, méltóságát teljesen elengedi, leveti miértünk.

Nem tudom jobban összefoglalni, mint azzal, hogy Jézust kell látnunk és követnünk ahhoz, hogy megtaláljuk, amit keresünk minden vágyunk betöltésében.

Ráadásul Ő azt akarja, hogy rajtad keresztül legyen láthatóvá más számára! Ehhez hívjuk most Őt, az úrvacsorai közösségben jöhetünk hozzá, megújulásra hív minket.

Ámen!

(Thoma László)